

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΕΛΙΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ (του Παναγιώτη Σαΐνατούδη)

Ανοιχτή επιστολή του Πελίτι προς τους Έλληνες Ευρωβουλευτές που είναι μέλη της επιτροπής περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Θέμα: Σχετικά με την πρόταση “Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την παραγωγή και τη διαθεσιμότητα φυτικού αναπαραγωγικού υλικού στην αγορά” Com(2013) 262 final Βρυξέλλες 6/5/2013

Προς: κύριο Κρίτωνα Αρσένη, κύριο Θεόδωρο Σκυλακάκη, κύριο Νίκο Χρυσόγελο

Κύριοι ευρωβουλευτές

Ως μέλη της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έχετε επί του παρόντος τη δυνατότητα να προστατεύσετε την αγροτική βιοποικιλότητα της Ελλάδας και της Ευρώπης και κατ’ επέκταση όπως αναλύουμε πιο κάτω, να υποστηρίξετε τη διατροφική μας ασφάλεια και τη δυνατότητα υιοθέτησης ενός περιβαλλοντικά πιο φιλικού μοντέλου γεωργίας.

Σημειώνουμε ότι η αγροτική βιοποικιλότητα είναι ένας πάρα πολύ σημαντικός φυσικός πόρος που πρέπει απαραίτητα να διατηρηθεί. Σε περίπτωση θέσπισης νέων μέτρων που φέρνουν απώλειες αγροτικών φυτικών ειδών (αγροτική γενετική διάβρωση), η Ελλάδα θα πληγεί πολύ περισσότερο από άλλες χώρες μέλη της ΕΕ, λόγω

του μεγάλου αντίστοιχου πλούτου που τη χαρακτηρίζει. Η αγροτική βιοποικιλότητα, αφενός δεν προστατεύεται επαρκώς από την προτεινόμενη νομοθεσία για το πολλαπλασιαστικό υλικό και αφετέρου απειλείται ακόμα περισσότερο από τις τροπολογίες που πρότεινε πρόσφατα ο εισηγητής της Επιτροπής Γεωργίας κ. Σιλβέστρις.

Ένα μεγάλο μέρος της αγροτικής βιοποικιλότητας καλύπτεται από τις παραδοσιακές φυτικές ποικιλίες που διαθέτουν ευρεία γενετική βάση (δηλαδή πληθώρα γονιδίων). Οι ποικιλίες αυτές αποκαλούνται και αβελτίωτες παρόλο που είναι αποτέλεσμα βελτίωσης που έχει γίνει στο χωράφι από αγρότες, σε αντιδιαστολή με τις σύγχρονες εμπορικές ποικιλίες που είναι αποτέλεσμα βελτίωσης που σήμερα λαμβάνει χώρα κυρίως στα εργαστήρια εταιριών σποροπαραγωγής (παλαιότερα: στα εργαστήρια δημόσιων φορέων). Οι παραδοσιακές ποικιλίες όπως πχ τα φασόλια Πρεσπών ή το ντοματάκι Σαντορίνης ή τα μήλα Τριπόλεως, αποτελούν ένα δημόσιο αγαθό ενώ οι εταιρικές αποτελούν ιδιωτικό αγαθό καθώς καλύπτονται είτε από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή από πατέντες.

Πάνω από το 95% των παραδοσιακών αγροτικών ποικιλιών στην Ελλάδα έχει «εξαφανισθεί», δηλαδή δεν γνωρίζουμε εάν έχει εντελώς χαθεί ή εάν ενδεχόμενα κάπου καλλιεργείται σε ελάχιστη κλίμακα. Αυτή η απώλεια αγροτικού πλούτου έχει σοβαρές συνέπειες για τη διατροφική μας ασφάλεια. Από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς ή και από καλλιεργητές και επιστήμονες γίνονται προσπάθειες για την επαναφορά σε ευρύτερη καλλιέργεια κάποιων από τις χαμένες ποικιλίες αλλά η νομοθεσία προσθέτει εμπόδια μερικές φορές ανυπέρβλητα.

Ζητούμε μέτρα υπέρ των παραδοσιακών ποικιλιών οι οποίες εξαφανίζονται, παρόλο που αποτελούν τη βάση της διατροφής μας (είναι πηγή γονιδίων βελτίωσης για τις αποκαλούμενες βελτιωμένες ποικιλίες) και παρόλο που η προσαρμοστικότητα που τις χαρακτηρίζει σε αντίθεση με τις βελτιωμένες, αποτελεί μια εγγύηση για μελλοντική διατροφική ασφάλεια σε εποχές αλλαγής του κλίματος. Είναι αυτονόητο ότι δεν ζητούμε μέτρα ενάντια

στις εμπορικές ποικιλίες παρά μόνο διαφάνεια ως προς τη μεθοδολογία βελτίωσης ώστε να είναι ενήμερος ο καταναλωτής και να μπορεί να προχωρήσει η επιστημονική έρευνα. Αυτή η διαφάνεια δεν προβλέπεται από το παρόν νομοσχέδιο.

Το νομοσχέδιο επικεντρώνει στην υποστήριξη των εμπορικών ποικιλιών που καλύπτονται από πνευματικά δικαιώματα ή πατέντες και εγγράφονται σε επίσημο κατάλογο με στόχο την εξασφάλιση της παρεχόμενης νομικής προστασίας. Παραδείγματος χάριν ο αγρότης δεν έχει το δικαίωμα να κρατήσει σπόρο για την επόμενη χρονιά αλλά πρέπει να τον αγοράσει από την εταιρία που έχει κατοχυρώσει τα δικαιώματα η οποία με τη σειρά της πληρώνει κάθε χρόνο στο δημόσιο για τη διατήρηση της εγγραφής στον κατάλογο. Όταν η εταιρία βγάλει μια νέα παρόμοια ποικιλία, συνήθως σταματά την πληρωμή για την παλαιότερη με αποτέλεσμα αυτή να μην μπορεί πλέον να κυκλοφορήσει εμπορικά ακόμα και αν έχει λήξει η περίοδος των πνευματικών δικαιωμάτων. Οι εμπορικές αυτές ποικιλίες αποκαλούνται βελτιωμένες ή καλλιεργούμενες ποικιλίες.

Ταυτόχρονα το νομοσχέδιο αναφέρεται εν γένει στην αγροτική βιοποικιλότητα και στις παραδοσιακές ποικιλίες που αποκαλούνται «εγχώριες αβελτίωτες ποικιλίες». Στην περίπτωση των παραδοσιακών ποικιλιών ο αγρότης μπορεί να κρατήσει τον σπόρο του για πολλαπλασιασμό ή/και να τον πουλήσει σε άλλον καλλιεργητή, αν υπάρχει ζήτηση. Αυτή η τελευταία οικονομική πράξη γίνεται σε πολλές περιπτώσεις σχεδόν ακατόρθωτη με τον προτεινόμενο Κανονισμό επειδή απαιτείται εγγραφή στον επίσημο κατάλογο και αυτών των παραδοσιακών ποικιλιών που δεν απολαμβάνουν νομικής προστασίας. Η εγγραφή αυτή σύμφωνα με το νομοσχέδιο θα γίνεται με βάση κάποια επίσημα αναγνωρισμένη περιγραφή. Δηλαδή ένας ερευνητής ή αγρότης αν ανακαλύψει σε κάποιο χωριό μια «χαμένη» ποικιλία δεν θα μπορεί να την επαναφέρει στην αγορά! Επίσης η δωρεάν διανομή παραδοσιακών σπόρων στο ευρύ κοινό που σήμερα λαμβάνει χώρα σε όλη την Ευρώπη θα απαγορεύεται!

Στη σημερινή Ελλάδα της κρίσης υπάρχουν αρκετά παραδείγματα

αγροτών που επιστρέφουν σε «ντόπιες ποικιλίες» για πολλαπλούς λόγους, όπως πχ η δυνατότητα καλλιέργειας με ελάχιστη επένδυση καθώς οι ποικιλίες αυτές σε αντίθεση με τις βελτιωμένες απαιτούν πολύ μικρές εισροές σε λιπάσματα και φάρμακα και δεν χρειάζεται ρευστό για αγορά σπόρου, ή για λόγους ειδικής ταυτότητας προϊόντος όταν αυτό παρουσιάζει κάποια ειδικά ευνοϊκά χαρακτηριστικά (πχ έχει πρόσφατα δημιουργηθεί ζήτηση από εταιρίες ζυμαρικών για τα παλιά σιτάρια και προχωρούν στη συμβολαιακή γεωργία με αυτόν τον στόχο)

Η Ελλάδα, έχει απόλυτη ανάγκη να διατηρηθούν οι παραδοσιακές της ποικιλίες που ακόμα σήμερα καλλιεργούνται, ο σπόρος τους να κυκλοφορεί στο εμπόριο και ταυτόχρονα να «αναστηθούν» πολλές από τις άλλες παραδοσιακές ποικιλίες που έχουν ήδη εξαφανισθεί από τα χωράφια. Η χώρα έχει τη δυνατότητα να είναι ανταγωνιστική σε ποιότητα και όχι σε ποσότητα και οι ποικιλίες αυτές προσφέρονται για εξειδικευμένη ποιοτική ανάπτυξη με προϊόντα «ταυτότητας». Επίσης η Ελλάδα έχει ανάγκη από την καινοτομία στο χωράφι δηλαδή από τη δημιουργία νέων ποικιλιών από τους αγρότες με βάση τις υφιστάμενες παραδοσιακές. Τέλος η χώρα έχει ανάγκη από την αύξηση του βαθμού διατροφικής επάρκειας και τη μείωση των διατροφικών εξαρτήσεων.

Σε σύγκριση με τις εμπορικές ποικιλίες οι παραδοσιακές προσφέρουν τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

1. Προσαρμοστικότητα στα δεδομένα της αλλαγής του κλίματος λόγω της ευρείας γενετικής βάσης που διαθέτουν. Οι παραδοσιακές ποικιλίες αποτελούν το παρελθόν αλλά και το μέλλον γιατί εξελίσσονται στον αγρό. Η εξέλιξη αυτή που περιορίζεται δραματικά από τη νομοθεσία πρέπει απαραίτητα να συνεχισθεί και να ενισχυθεί. Ενημερωτικά σημειώνουμε ότι η επιστημονική διακυβερνητική επιτροπή του ΟΗΕ που μελετά την κλιματική αλλαγή προβλέπει ότι αναμένεται μείωση σοδειάς λόγω κλιματικής αλλαγής . (βλέπε N.Y. Times, 2/11/2013, τμήμα A1)
2. Πολλές παραδοσιακές ποικιλίες αλλά και σύγχρονες εμπορικές, φυλάσσονται επιτυχώς στις τράπεζες γενετικού

υλικού. Οι τράπεζες είναι ένας θεσμός που πρέπει να υποστηριχθεί. Εκεί γίνεται και μικρής κλίμακας αναπαραγωγή επειδή με την πάροδο του χρόνου μειώνεται η βλαστικότητα του σπόρου. Δεν επαρκεί όμως να περιορίσουμε τις παραδοσιακές ποικιλίες σε μουσείο. Αν αυτές δεν καλλιεργούνται επιστρέφουν σταδιακά στην ημιάγρια αρχική κατάσταση πριν από την εξημέρωση τους από τον αγρότη και βέβαια δεν εξελίσσονται στον αγρό ώστε να μας προσφέρουν μελλοντική διατροφική ασφάλεια.

3. Απαίτηση για χαμηλές εισροές, επομένως είναι κατάλληλες για το μοντέλο της ήπιας ποιοτικής γεωργίας που έχει πολύ μικρότερες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και ταιριάζει στο ανάγλυφο της χώρας, δίνουν τη δυνατότητα επιλογής της ήπιας μικρο-μεσαίας κλίμακας, γεωργίας.
4. Καταλληλότητα για αγροτική ανάπτυξη σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και κρίσης: Δεν απαιτείται μεγάλο επενδυτικό κεφάλαιο γιατί ο αγρότης μπορεί να κάνει αναπαραγωγή σπόρου για την επόμενη χρονιά και επιπλέον δεν χρειάζεται πολλά χρήματα για τις άλλες εισροές (λιπάσματα – φυτοφάρμακα).
5. Αύξηση του βαθμού διατροφικής ανεξαρτησίας, πολύτιμη σε περιόδους ενδεχόμενης υποτίμησης νομίσματος, πολιτικής ή πετρελαϊκής κρίσης ή απότομης διεθνούς ανόδου τιμών σε προϊόντα διατροφής που η τιμή τους καθορίζεται στα χρηματιστήρια
6. Μείωση των εμπορικών εξαρτήσεων από ολιγοπώλια: Σε διεθνές επίπεδο έχει ήδη δημιουργηθεί ένα ολιγοπώλιο καθώς ήδη το 73% της παγκόσμιας εμπορικής διακίνησης σπόρων ελέγχεται μόνον από δέκα εταιρίες κυρίως αγροχημικές ή φαρμακευτικές που προωθούν στην αγορά τους σπόρους που είναι κατάλληλοι για τα λιπάσματα και τα φυτοφάρμακα που οι ίδιες παράγουν
7. Οι παραδοσιακές ποικιλίες προσφέρουν αποκεντρωμένη πρόσβαση στον σπόρο και κατ' επέκταση, αποκέντρωση της αντίστοιχης δύναμης που προκύπτει από την «ιδιοκτησία» του σπόρου . Η δυνατότητα ελεύθερης αναπαραγωγής σπόρων από τους διάσπαρτους καλλιεργητές σημαίνει αποκέντρωση

της κυριαρχίας επί της διατροφικής μας βάσης και αποφυγή του κεντρικού ελέγχου από ολιγοπώλια.

Φίλοι Ευρωβουλευτές ,

Ως μέλη της Επιτροπής Περιβάλλοντος του ΕΚ έχετε ευθύνη για την αγροτική βιοποικιλότητα φορέας της οποίας είναι κυρίως οι παραδοσιακοί σπόροι –παλαιοί και νέοι- αναμένουμε τη δράση σας ώστε η βιοποικιλότητα να ζει στα χωράφια και όχι μόνο στις τράπεζες σπόρων. Αν η Ευρωπαϊκή νομοθεσία ίσχυε τους προηγούμενους αιώνες, δεν θα υπήρχαν οι σημερινές ντόπιες ποικιλίες πατάτας ή ντομάτας στην Ευρώπη. Είναι η ελεύθερη διακίνηση του σπόρου που μας έχει φέρει αυτόν τον πλούτο.

Δεν είμαστε εναντίον των εμπορικών σπόρων αλλά διαμαρτυρόμαστε γιατί η νομοθεσία είναι ενάντια στους παραδοσιακούς οι οποίοι είναι το μέλλον γιατί εξελίσσονται και εξέλιξη είναι η συνέχεια της ζωής. Δεν είμαστε κάποιοι ρομαντικοί που σας μιλάμε μόνο για το παρελθόν . Εμείς σας μιλάμε για το μέλλον.

Παναγιώτης Σαΐνατούδης

Πελίτι

Νοέμβριος 2013